

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERȚIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Nr. 415, 1906

Examenul de cvalificațiune preotească cu candidații la preoție din dieceza Aradului, prescris prin Statutul Organic și Regulamentul special, se va ținea Luni în 6/19 Februarie 1906 și zilele următoare, la ora 9-a nainte de amiaz în sala de ședințe a Consistorului diecezan gr. or. român din Arad.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari conform §-lui 8 din Regulamentul special și-au substernut aici până la 1/14 Februarie 1906 cererile corespunzător instruite.

Arad, la 24 Ianuarie (6 Februarie) 1906.

Ioan I. Papp
Episcopul Aradului.

„Ranele Națiunii“.

În copilăria mea am cetit un roman, intitulat »Ranele Națiunii«. Deși din punctul de vedere literar artistic cartea nu stă la nivelul cerut de critică literară a timpurilor noastre, ca și mine mulți vor fi din actuala generație, cărora romanul acela le-a încălzit sufletul, pentru dragostea de neam.

S'au făcut la noi în țară, în ultimele decenii, mai multe încercări, de a da statului învățătoresc al nostru, câte o revistă pedagogică. Toate au dispărut, durere, dar totuși vor fi adus vre-un folos, căci chiar scriitorul acestor rânduri a avut ocaziunea de a vedea în biblioteca particulară a unui harnic dascăl colecții de asemenea lucrări.

Și dacă poezia autorului »Ranelor Națiunii« astăzi pe mulți nu mai însuflețește, avem pe Sadoveanu, Goga, Iorga, și-atâția alții!

Văzând apunerea celei din urmă întreprinderi serioase de caracter pedagogic, la noi, pentru ai

noștri dascăli de școale poporane, apoi apunând pe veci și Dr. Barcianu, — nu odată am spus-o în coloanele acestei reviste: Intoarceți-vă ochii asupra fraților mai mari, mai fericiți, astăzi mai destoinici și înălțător de progresivi!

Aceasta o pretinde interesul mare al culturii românești; și ori cât »nu se gândește nimeni a impune o dictatură a regatului în cultura României«, — cum o spune aceasta strălucitul apostol al culturii românești dela »Sămănătorul« — „însă ori-când o iubitoare atenție deosebită, plină de înțelegere și de *alegere*, trebuie să se îndrepte spre stările culturale de aici“, (România).

Și această »îndreptare a atențiunii«, în prezent, se cere cu atât mai ales, cu cât dela învățătorii noștri, pentru afaceri de ordine administrativă, oficioase de toată natura (și în minusculă parte de edificare intelectuală și practică pedagogică) au înviațiuni în organele oficioase ale Consistoriilor și ale statului (parte gratuite, parte impuse), învățătorii și științei românești însă... îi duc dorul. Pe când în România apar reviste pedagogice de calibru științific și de-o temeinicie practică incontestabilă în înviațiunile lor,*) la noi... »ranele națiunii«...!

Nu morala din »Ranele Națiunii«, în forma ei, primitivă, ci răutățile, — din a căror biruire scosesem morala, din povestea bătrână, în anii mei de școlar, — m'au pus pe gânduri, mincile păcate, cari au îmbrăcat la noi azi mantia și au luat poza de răsunset al revendicațiunilor învățătorilor »preterați«.

*) Cum sunt Școala Română (București), Revista Asociațiunii învățătorilor etc. (Comuna Smulț, Covurlui), Revista învățătorilor și învățătoarelor (Buzeu).

Am citat din adins, dintre cele pe cari le cunosc, numai pe acele cari afară de pedagogie, educațiune și știință, cu altceva nu se ocupă, — pentru a servi cu înviațiuni cetitorilor dornici de adevărată lumină.

Și trompeta în care se face nedemnul alarm, poartă inscripția: „Reuniunea învățătorilor români... Arad, Chișineu... organ periodic oficios... edițiunea Reuniunii“.

Sub titlul de revistă pedagogică, acest organ publică polemice, execrabile din punctul de vedere al formei, balansante în ce privește temeinicia fondului, și — fiindcă nu ne preocupă aci — nu ne exprimăm asupra curățeniei tendințelor; sub titlul de organ al »Reuniunii Învățătorilor« se impune membrilor săi, cu taxa de 5 cor. la an (deși nu cuprinde nici măcar o lecție practică!); acest organ vorbește în numele învățătorimei, agitând-o să »cucerească« drepturi, fără de a-i face o educație pentru îndeplinirea datorinței; caracterul organului e de campanii electorale, — — — când școala noastră e între atâtea focuri și greutăți chivernisitorii și susținătorii ei atât de mult jertfec; și veacul nostru cere *lumină!* lumină în masse! și... mă gândesc la — ranele națiunii mele...

Dar... primit va fi în casa Domnului și cel ce se îndreaptă...

Nădăduim în îndreptare; și de încheere, ne adresăm celor ce judecă pot și inimă au în trupul lor, pentru mult bântuitul nostru neam, în deosebi acelor, cari „lumină“ trebuie să fie poporului căci »Lumină din lumină« zice sfânta carte; și îi rugăm să nu gândească, că voim să impunem „vre-o dicitatură“ după vorba învățatului mare dascăl român din București, ci îi îndemnăm, ca »cu o iubitoare atenție deosebită, plină de *înțelegere* și *alegere*« să se îndrepteze spre izvorul culturii, să se adape dela adevărata cultură română.

Și jugul lui Hristos nu i va fi greu aceluia, care-i vrednic să-l poarte...

Sever Secula

Latinitatea limbei române

de

Iosif I. Goldiș,

fost profesor gimnazial și Episcop gr.-or. român al Aradului, traducere liberă de: Alexandru Munteanu al lui Vasilie preot gr.-or. român.

(Urmare și fine).

În opul său scris despre săcui, însuș Hunfalvi arată că e absurd a-i face descendenți pe aceștia ai huno-scythilor, deși la noi tot așa de plăcută a fost aceasta cum e la român originea romană, și tot atât de puțin putea să convingă multora desvălirea scytho-săcuiască, ca românilor pribegirea, rătăcirea originei lor. P 64—65.

Trebuie să admită și scriitorii-rumuni, că pe această cale, pe care-au mers la începutul acestui secol Maior și Șincai, fără de nici o busolă corectă, nu vor ajunge la creangă verde. Punctul lor de mănecate, de care se leagă așa zicând, cu frică superstițioasă, duce numai la confuzie, — semidoctism, sofisme; obișnuște, învață a umbra pre drum rătăcit, de unde nu mai este reîntoarcere.

Cum se poate desvoltă un studiu limbistic serios acolo, unde nu vor să primească limba precum este ea în realitate; ei vor s'o indentifice c'o depărtată ievană din trecut, cu care abia se permite a se asemăna? Ce fel de limbistic este acela, care închide ochii naintea martorilor limbei și pe conta acestora nisuește a schimba în chip meștesugit, ear unde nu poate schimba, tace și se acunde etc. Pag. 65

Ce fel de istoriografie e aceea, care iulatură din cale ca pe-o secătură ori ce urmă, care nu conduce la scopul dorit (la Roma)?

Cu regret vedem și la Hășdău, cel mai învățat scriitor român, că și dânsul ca și colegii săi lucrează cu program preconizat de mai nainte, în marele sau op, Istoria critică a Românilor, străbate dela început la sfârșit devisa enunțată: Români suntem, de-ar peri lumea! etc. Pag. 66.

Ei învață, că rumânii descind din legiunile unui mare cesar, ale puternicului Traian, dar regretă, că gloria, ce încununase armele romane în Dacia, a fost succedată de-o decadentă milenară la urmași. etc. Pag. 66

Rămășițele romanilor întemeietori de state, au decăzut într'atât, încât unul din cel mai elementar concept în ordinea de stat, limesul, nu-l știu numi decât hotar, ear dacă vor să vorbească de străbuni, sunt nevoiți a-i numi pe jumătate slavonește ca siluitori (Vezi Lex. Bud.) și de-oare romanul se deosebea de ori-ce barbar; aceea e *classa civilă!* Aceștia, la neoromani se chiamă, purgări și orașeni.

Zău, în forma aceasta, Doamne puțină valoare ar avea traianismul chiar dacă ar fi cu puțință să se dovedească.

Dar, spre norocul poporului român, nimeni nu va putea s'o dovedească aceasta. etc. Pag. 67.

Limba rumană nu-i latină și poporul român nu-i latin, ci o formațiune cu totul deosebită a latinilor unui nou Traian, a cărei tip individual voind a-l schimba, e identic cu însăși negarea națiunii p. 71.

Va veni timpul mai curând decât am crede când literatura română, rupând cu direcția sterilă urmată până aci, se va înapoia în calea ei firească, și ceea ce crează pe calea aceasta, va alimenta mai bine ambiția națională, decât necurmata provocare la mărirea romană.

Ne mai putându-se susține cu romanticismul, frații noștri români se vor întoarce la realitate, își vor examina limba din punct de vedere român și nu latin; vor cerceta cauzele, cari le-au creat succesele, în urmă nu se vor știi nici de originea altaică nici de cea slavă, ci din contră vor ambiționa la aceea, cu „rumânimea“, cu tot soiul de „barbarime“ din care e frământată a putut fi membru folositor în concertul popoarelor culte din Europa. Pag. 72.

III.

Ultim cuvânt în polemica asupra l. rom.

În urma comunicării personale a On. Dn. prof. Ioan Goldiș, fiind pe deplin convins, că On. Dn. profesor în polemica științifică, urmată în coloanele acestui ziar a nisuit a umple golul din punct de vedere limbistic, ear polemica istorică pentru estensiunea ei, intenționat a omis'o, e prea natural, că punctul meu de mănecare, cuprins în răspunsul ce l-am dat și filele acestea, față de on. meu rival, — s'a schimbat în mod esențial.

Când dau expresie acestei convingeri, știu să reasum în ultimul meu cuvânt, că D. profesor Goldiș nunumai că în forma menționată și-a apărât în chip energic punctul său de privire în chestie, dar prin a-

ceastă apărare a prezentat o disertație atât de cuprinzătoare și de un bogat aparat științific, — încât simt oare-care mândrie că în raport cu aceasta, drept motiv i-a servit opul meu scris despre Anonimnus.

Cu atât mai bucuros dau expresie acestei păreri, pentru că on. public, care a binevoit să urmărească polemica cu atențiune s'a convins: că lupta din ambele părți, și-a dobândit indemnul și mijloacele din dragostea desinteresată a științei.

Dr. Réthy László.

Preotul ca predicator.

Întemeind Iis. Hristos biserica sa pe pământ cu scop de a mântui printr'însa omenimea, zice apostolilor săi: »Mergând învățați...« prin ce le poruncește a predică cuvintele sale; le-a impus adevărat o datorință sfântă — premergând cu exemplu — care apoi a trecut, ca și darul, la toți următorii apostolilor. Acea poruncă însă, durere, azi puțin, foarte puțin e observată, pentru că, puțin următori ai apostolilor sunt pătrunși de cuvintele D-zeesului predicator.

Predicarea cuvântului lui D-zeu, adevărat conducerea turmei încredințate prin predică, e o cale nu grea, pe care umblând ușor poate cel interesat seceră mângăere, în lipsa careia însă va seceră mustrare de conștiință, adevărat spini și polomidă.

Totodată Iisus a promis și ajutorul său, până la finea veacurilor, fără de care zădarnice sunt toate eforturile, toate încercările, chiar și a celor mai buni predicatori, având în vedere că lui Dzeu toate-i sunt cu puțință.

Preotul ca predicator, ca să poată avea seceriș bogat, trebuie dela prima sa pășire în comună să se încerce prin cuvânt și fapte a planta în inimile turmei autoritatea sa, încredere și iubire față de dânsul; și e constatat, că lipsindu-i aceste, să aibă chiar și cea mai profundă știință teologică nu poate înrăuri cu tărie asupra turmei; căci precum copiii ascultă de părinți din stimă și iubire, asemenea și turma de păstorul de suflete.

Ideile moderne ale spiritului timpului sapă sub fundamentul moralului și fiindcă preotului ca predicator tocmai moralul îi este obiect principal, deaceia și în contra lui, — deaceia refugiu îi este lupta prin predică.

În inimile împetrite de vorbele scrintite ale așa zișilor sociali și pocăiților, cu anevoie va sămăna în trânsele iubire și încredere față de dânsul.

Spre acest scop se cere dela dânsul o prezentare și purtare deamănă, impunătoare la primul său pas, căci poporul zice: »Ziua bună se cunoaște de dimineață«, apoi o asemenea purtare la săvârșirea actelor cultului divin în biserică și afară de biserică ise cere ca fiind actele

cele săvârșeste de el stinte el însuși trebuie să se poarte cu sfințenie.

Însă nu numai la actele sfinte ci și în afacerile private și casnice, de cari poporul foarte mult se interesează, trebuie să fie preotul de model. În aceste cauze scrie și apostolul Pavel către Timotei (I. cap. 3.) să fie: »treaz la minte iubitor de străini, învățător«... etc. asemenea și către Tit, asupra căror sfaturi a marelui predicator să mediteze încă de tânăr, de cari condus fiind, va putea ușor să samene încredere și iubire în inimile păstorilor săi.

Prin o purtare deamănă, înrăurește asupra păstorilor, urmând sfatul ap. către Timoteiu (I. c. 4 v. 12) unde zice: »Fi pildă credincioșilor cu cuvântul cu viața, cu dragostea, cu credința, cu curăția«... etc. căci dacă faptele nu consună cu predica, atunci e luat în răs, despre ce mai ușor ne convingem din exemplul următor: »Odiñoară se înfățișase la Sparta un bărbat în general cunoscut de imoral și ținu o cuvântare bună pe care terminând-o, poporul erupse în răs; eforii, cărora la era cunoscută cauza, puseră pe alt bărbat prob de a zice tot acea vorbire cu alte cuvinte și acum cuvântarea fu primită cu aplauze generale. Alt sfat dă preotului ca predicator evangelistul Marcu (c. 8 v. 37) când scrie: »Cel ce vrea să vină după mine să se lapede de sine«..., căruia după puțință acomodându-se își va câștiga protul iubire și încredere; observ însă, că nu literal luate aceste cuvinte, ci numai a nu vâna necontentit după interese proprii, ci mai mult după ale turmei, având în vedere cuvintele: »iubirea de argint e izvorul tuturor relelor«, în contra cărora preotul ca predicator mult va avea să lupte.

Dacă voește preotul să fie iubit spre a avea rezultat predica sa, atunci singur trebuie să și iubească turma, ca păstorul cel bun, să o conducă pe calea mântuirii; însuflețit fiind de această iubire, să fie în stare a-și da chir și viața pentru dânsa, căci observând turma aceasta și ea cu drag și cu încredere se va apropiă de dânsul în ori și ce împrejurare.

Prin urmare, iubirea — ca și credința — trebuie arătată prin fapte, având și de săraci compătimire.

Multe și nenumărate sfaturi află un preot predicator în epistolele apostolilor, pe cari urmându-le dela prima pășire în comună, va sămăna încredere și iubire, când apoi, predicile sale vor avea frumos rezultat, spre progresarea neamului nostru oropșit de veacuri.

În lipsa predicei, vedem că biserica se ruinează și pe ruinele ei se ridică pocăiții, în contra cărora trebuie să începem lupta mai ales noi cei tineri, pentru ce ne și pregătim prin ra-

ționala întocmire a »Seminariului omiletic« când ni se dă impuls spre a ne deprinde cu predica, a cărei lipsă e evidentă în biserica noastră; căci zice Miniati: »Amar când e tăcere în biserică«. Acestea le scriu mai ales pentru cei tineri, cari, luându-le cât de puțin în considerare, vor pune o piatră la zidul fericirii poporului nostru.

Teodor Draia

stud. teolog

Invățământul în Japonia.

Credem interesant a scrie ceva despre organizarea învățământului în Japonia. Prin războiul actual Japonia a pătruns în istoria Europei și o cunoaștere a instituțiilor ei e cu atât mai necesară, cu cât nu ne putem tocmai explica încumetarea ei de a porni război cu o țară cât Rusia.

Organizarea învățământului unei țări e cel puțin tot atât de importantă, ca armamentul ei de bătae.

În Japonia se aflau oarecare urme de progres în învățământ, chiar mai înainte de 1868, când oligarhia vechilor principii feudali fu înlocuită cu guvernul centralistic „Micado“.

Clasele de jos ale poporului, posedau deja cunoștințele cele mai elementare; citirea și scrierea, ba existau chiar oarecare instituțiuni superioare pentru medicină și chimie, conduse de profesori europeni. Adevărată eră de reformă însă începe odată cu victoria guvernului Micado; în 1872 se formulă principiul după care avea să se conducă învățământul, în cuvintele:

„Pe viitor instrucțiunea să fie așa fel, că în nici un sat să nu fie o familie și în nici o familie să nu fie o persoană neștiutoare de carte“.

Câțiva ani de-a rândul se lucră cu zel pentru stabilirea normelor și alegerea unui sistem. Nu fu adoptat însă un anumit sistem, ci un compositum, un sistem eclectic de învățământ; astfel: școala populară engleză, școala medie nord-americană, școala normală franceză și universitatea germană.

Actualmente sunt în Japonia 5 categorii de școli: Grădine de copii, școalele populare, școlule medii, școalele de meserii și o universitate în Tokio.

1. Grădinile de copii, în număr de peste 15, sunt instituții pedagogice pentru vârsta 3—6 ani. În afară de aceasta fiecare școală populară (primară) își are o atare subdiviziune; prin aceasta se țintește ca fiecare copil să treacă mai întâiu prin acel stadiu de educație pentru a intra apoi în școala primară

2. Școalele populare sau primare sunt de trei feluri: a) generale coprinzând 4 clase, se pot asemăna cu școalele primare austriace, cu 5 clase și sunt obligative pentru toți copiii în vârsta de 6 - 10 ani. Timpul cursurilor e de 32 săptămâni anual. Se învață: Citirea, Scrierea, Exerciții de vorbire, Socoteala, Morala, Gimnastica și Cantul. b) Școalele primare superioare asemănătoare cu școalele urbane austriace, coprinde 4 clase și sunt considerate ca o continuare a școalelor primare generale. Aici se învață: Geografia, Istoria, Fizica, Limba engleză, Agricultură și Noțiuni elementare de comerț. c) Școale primare pentru săraci, au 3 clase și sunt singurele școale în care se predă învățământul gratuit și numai acelor copii, care din lipsa de mijloace n'ar putea urma școalele cu 4 clase.

În toate școalele primare publice, învățământul e plătit și obligativ; numai ceea ce nu se poate plăti prin taxele școlare este plătit de Stat, Comună sau Județ (comitat). În 1895 erau în Japonia 35,000 de școale primare — dintre acestea aproape 2 la sută școale private — cu peste 3 milioane și jumătate de școlari și 100,000 de învățători. Administrația școlară plătia în acel an pentru acestea 9 milioane de yen-i (yenul are cam 2 lei și 75 b) sau 24.750,000 lei.

3. Școalele medii împărțite în inferioare și în superioare; cele inferioare primesc pe absolvenții celor 12 ani de școală primară. Durata cursurilor e de 5 ani și se învață: Limba japoneză, chineză, engleză ori germană, Chimia, S. Naturale. Fizica, Agronomia, Geografia, Istoria, Etica, Matematica etc.

Aceste școale pregătesc pentru viața practică și-s întreținute din fondurile școlare și din subvențiuni din partea administrațiilor provinciale, statul nu întreține decât două.

În 1894 erau în Japonia 140 de școale medii dintre cari 10 pentru fete. Întreținerea lor costă anual 500,00 de yen-i.

Școalele medii superioare, cu două clase sunt așa numite „subdiviziuni academice“. Aci se specializează absolvenții celor inferioare: Filosofie, Mecanică, Geologie, Mineralogie, Geometrie, iar în timpul din urmă chiar în Medicină, Literatură, Jurisprudență și Tehnologie. Sunt 5 școale medii superioare întreținute anual cu 350,000 yen-i din care statul plătește numai jumătate.

5. Școale de meserii, școale profesionale sunt în Japonia în număr de peste 150 cu o populație anuală de aproape 11 mii de elevi și cu 600 de profesori. Dintre acestea numai 5 sunt întreținute de către Stat.

Mai trebuiesc amintite școalele pentru limbi străine, academia de drept, școala industrială, școalele comerciale și institutele de muzică și gimnastică.

Din acestea se vede că caracterul fundamental al învățământului în Japonia e humanist-utilitarist, educația și instrucția își au scopul în afară de școală, în viață. Apoi e suprinzătoare lipsa predării Religiei ca un obiect de învățământ aparte; Japonezii întrețesă Religia în Etică și în cânt și cine știe dacă nu au mai multă dreptate ei!

Nici Universitatea din Tokio nu are o facultate de teologie; aceasta e de bună seamă o exagerare.

6. Univeritatea din Tokio, singura universitate în Japonia, are 5 facultăți: Filosofia, Dreptul cu științele de stat, Medicina, Technica și Literatura. Studiul medicinei durează 4 ani; al celorlalte numai câte 3 ani. În 1894 universitatea număra în total 500 de studenți și 150 de profesori, dintre cari 20 străini.

Disciplina la universitatea din Tokio este cea mai riguroasă din toată lumea. Studentul primește locuința și mâncarea obligativ în casele colegiului universitar și numai în cazuri excepționale la persoane tutori sau părinți, cari pot obține concesiile dela senatul universitar. Nu-i este permis studentului a rămânea în oraș mai mult decât până la 7 ore sara, în zilele săptămânii și până la 10 la sărbători. Ii este strict interzis a purta alte haine decât uniforma universității, a fuma sau a aduce băutură în odaia de culcare sau de lectură, precum și a primi vizita aiurea decât în sala de primire a universității.

Studentul trebuie să prezinte senatului universitar două persoane demne de încredere care să-l supravegheze și să-l desvinovățească înaintea senatului, când ar întârzia în oraș peste ora reglementară. Studentul

trebuie să trăiască absolut străin de orice societate, afară de cea studențească.

Poate acestei riguroase discipline, i-se datorește faptul că universitatea din Tokio, unica în Japonia, nu numără decât 800 900 de studenți în total; majoritatea tinerimei primește cultura în țările occidentale ale Eurnpei.

La începutul erei de reformă, majoritatea dascălilor erau europeni; dar numărul lor descrește mereu, căci Japonia are acum vre-o 70 de instituții seminariale, din care își recrutează corpul didactic. *(Școala Română).*

Presă și învățătorii.

Este cunoscut și o știm cu toții, că atât învățătorii, cât și școlile noastre românești sunt espuse unei mulțimi de suferințe, în urmă cărora învățământului primar i-se îngreunează mersul pentru dezvoltarea culturală a poporului nostru.

Desvoltarea școlilor noastre este de o parte amenințată mereu de tendința elementelor eterogene, cari au scopul de a distruge ori ce progres național în învățământul nostru primar, iar de altă parte de indiferentismul manifestat chiar din partea acelor chemați a tinde mână de ajutor aceluia, cari se sacrifică pentru înaintarea școlilor.

Ca în toate chestiile, așa și pentru dezvoltarea școlii s'a luptat omenimea de sute de ani. A fost și este încă și la noi românii o luptă energică pentru a înălța școala română la gradul acela de dezvoltare, ce i-se cere pentru răspândirea razelor de lumină în popor. Și trebuie să ne interesăm și să ne luptăm cât se poate mai mult pentru școala noastră, căci aceasta este tocmai așa de necesară pentru cultura poporului nostru, precum este agrul pentru cultura bucatelor.

Școlile noastre românești, ce e drept, au făcut mare progres în timpul din urmă, dar nu putem denega și acel adevăr, că ele mai au lipsă de multe îmbunătățiri, deci mai trebuie să ne luptăm încă foarte mult pentru înaintarea lor. În aceasta luptă suntem datori în rândul prim a pași noi învățătorii, ajutorați fiind mai ales de factorii chemați în aceasta privință.

Mare sprijin și multă bunăvoință așteptăm noi învățătorii români și dela presă. Nu numai presa oficioasă și de specialitate, ci toate zările noastre ar trebui să se ocupe cât se poate mai mult cu chestiile principale ale școlilor noastre românești. Presa este un factor puternic pentru conducerea opiniunii publice ce este pentru noi Românii a doua putere de stat. Și noi învățătorii am dori să vedem manifestarea interesului cel are societatea română față de școală și față de cultura poporului nostru; dela presă

așteptăm noi și școala sprijinul și interesul cel mai viu față de aspirațiunile noastre.

Nu putem denega bunătatea presei noastre, ea părtinește în câțva interesele noastre ale învățătorilor, iar cauzele școlare le discută numai întru atâta, încât acelea privesc lipsa de apărare contra uneltirilor dujmănoase ale elementelor distrugătoare de drept omenesc și național. Despre chestii interne ale școlilor noastre, nu se discută în zările noastre. Ele sunt cu totul ocupate de mișcările politice, și vedem că în coloanele lor se dă mai mare atențiune frecărilor politice și personale, decât ca să țină publicul ceticitor în curent cu chestii școlare.

Dacă vom privi la zările maghiare, vom observa zilnic, cum ele se ocupă și cu școlile și învățătorii lor. Am dori ca să vedem și zările noastre române ocupându-se mai mult de școlile noastre, informând publicul despre starea lor și dând sfaturi pentru îmbunătățirea sorții aceluia și a învățătorilor. De vor face aceasta, vor stârni în public interes față de școală, căci mare e și azi numărul aceluia, cari nu se interesează mult de dascăl și de școală, crezând că aceasta e treaba autorităților școlare. Școala însă nu este a autorităților, ci este a națiunii, a poporului, deci societatea întreagă trebuie să se intereseze de soarta școlii și să o ajute.

Îmi place a crede, că cele spuse aci vor afla răsunset la presa noastră, cât și în sinul fraților mei colegi români, pe cari îi îndemn a pași cu rigoare în contra aceluia factori ai societății noastre, cari lasă să se înrădăcineze buruienile indiferentismului în chestiile școlare. Iar față de zările noastre să fim solidari în viitor să sprijinim și să răspândim la toată ocaziunea îndeosebi zările cari apără interesele școlilor și ale noastre cu mai mult interes.

Iulian Paguba
învățător.

Despre educație și educator.

O sămânță de pom sălbatec aruncată în pământ încolțește și peste câțva timp răsare. Pomșorul ce răsare, crește și fără a i-se da vre-o îngrijire, ajunge la un punct maxim, apoi produce fructe. Ar fi oare fructele acele de vre-un folos? Cum să poată produce un pom sălbatec fructe nobile? Este evident, că fructele unui astfel de pom nu pot aduce nici un folos omului, pentru că sunt fructele unui pom nenobil, crescut sălbatec. Pe când dacă tinerului pomșor îndată dela început i-s'ar fi dat îngrijirea necesară, conform fazelor de dezvoltare, prin cari a trecut dânsul până a ajuns în stadiul de a produce fructe, atunci la tot cazul fructele sale ar fi nobile, de folos omului.

Ca și pomul, omul în dezvoltarea sa naturală își continuă cursul său și fără a fi promovat cu intenție de către cineva; dar lăsat astfel numai sub presiunea influențelor externe, fără educație, ajungând în stadiul

de a aduce folos societății, fructele sale vor fi ca ale pomului sălbatic, nenobilitat.

Dacă aruncăm o privire în istoria omenimei, ne putem convinge, că ori-ce popor numai până atunci a putut exista, până când a avut în vedere adevărata însemnătate a educației; îndată ce educația în deosebi cea morală a fost neglijată, acel popor a început a regresă din zi în zi pe toate terenele, și în fine, în lipsa culturai suficiente pentru a putea exista cu timpul, — venind în atingere cu alte popoare — a dispărut în valurile culturale ale acestor popoare, cari interesându-se mai mult de educație, au ajuns la o cultură mai superioară.

Dar nu numai din punctul de vedere al existenței unui popor e de mare importanță educația rațională, ci în prima linie chiar din punctul de vedere al fericirii individului, ca membru al societății omenesti. Educația îndreptează acțiunile individului spre tot ce este frumos, adevărat și bun pentru sine și pentru societatea din care el face parte, ea formează și întărește individului caracterul moral, îi validează mintea și inima, cu un cuvânt educația tinde de a realiza în fiecare individ idealul perfecțiunii omenesti și astel a-l apropia pe cât numai e posibil de scopul cel mai sublim al fiecărui muritor, — de fericire.

Dela naștere până în etatea băției omul este educat de părinții săi. Aci educația se restrânge numai la îngrijirea corpului și îndatinarea băeatului la disciplină. Dela 6 ani în sus, cercul de activitate al educației se estinde la cultura spirituală și morală a individului; de aci încolo educația se conrede învățatorului. Dela învățator atărnă nu numai fericirea individului, ci chiar și fericirea și progresarea națiunilor; în mâna învățătorilor e soarta popoarelor. ei pot croi unui popor un viitor fericit, sau îl pot aduce la peire. „Puternicii dictează soarta popoarelor pentru zile și ani, învățătorii o decid pentru secole și milenii“ (Florantin) Deci numai acei învățători, cari își cunosc misiunea lor și își implinesc cu sfințenie și conștiință datorințele față de națiunea și biserica lor, merită acest nume sublim, pe care l-a purtat însuși Domnul nostru Iisus Hristos — numele de învățator.

Acei învățători, cari nu corespund misiunii lor, pângăresc acest nume sfânt și nefericesc o mulțime de ființe, o națiune întreagă. Acel învățator care privește cariera învățătorească numai ca un mijloc pentru a putea trăi, nu e demn de această carieră.

Deci nu e misiunea noastră numai să mâncăm și să bem, ci să punem umăr la umăr și să lucrăm din toate puterile pentru a scoate poporul nostru din întunerecul în care a dormit până acum, ca să poată ține și el pas cu dezvoltarea culturală a celorlalte popoare din lume. Văzând noi astfel poporul îndreptat spre calea fericirii, vom simți în sufletul nostru o deosebită mulțumire sufletească, care este cea mai scumpă răsplată a unui învățator cinstit.

Ioan Cădarin,
elev ped.

CRONICA.

Aviz! Aducem la cunoștința P. T. că Admin. și Tipografia diecezană s'a mutat în Str. Batyányi Nr. 2.

Alegere de preot. Cu plăcere înregistrăm că la vacanta parohie din Toracul mare a fost ales preot cu unanimitate, teologul absolvent, Ioan Popescu din Covasinț.

Logodnă. D-șoara Iuliana Caracioni fca notarului din Iosășel și dl Octavian N. Feier, cand. de preot din Pleșcuța fidanțați. Felicitările noastre.

† **Colonel Ignatie Mărgineanu**, care atât cât a fost în serviciu activ cât și ca pensionat a trăit aici în Arad, fiind un bun protector al »ficioșilor« români, bucurându-se de stima și iubirea tuturor, a încetat din viață Mercuri. În-mormântarea s'a făcut Joi după amiazi. Drept semn al considerației, ce societatea a avut față de acest veteran soldat, deși decedatul era greco-catolic, s'a trimis la înmormântare corul seminarial, sub conducerea dlui profesor Trif Lugojanu. În-mormântarea a fost impozantă, mai ales prin prezența armatei și a unui mare număr din inteligența română. Magnificul d. George Telescu, preot înmormântător a rostit un duios panegiric, la capul adormitului său prietin.

Fie memoria colonelului *Mărgineanu* binecuvântată.

Necrolog. Subscriși cu durere adâncă anunțăm trecerea la cele eterne a iubitului nostru fiu, soț, frate și cumnat, *Florian Tiurbe*, paroh gr. or. în F.-Oșorheiu, întâmplată la 22 Ianuarie (4 Feb.) a. c. în etate de 30 ani. În-mormântarea defunctului s'a făcut Marți în 24 Ianuarie (6 Feb.) d. m. la 2 ore, în cimitirul din F.-Oșorheiu. Odihneasă'n pace! Iuliana n. Roxin ca soție. vâd. Floare Tiurbe ca mamă. Emiliu ca fiu. Nicolae, Teodor, Petru, Floare, Andronica, Maria ca frați și surori. Teodor Roxin Maria Roxin ca socri. Irina Roxin, Firica Moga n. Roxin, Florian Roxin, Ioan Moga, Teodor Roxin, Mărioara Roxin, Nicolae Roxin, Ioan Roxin ca cumnate și cumnați.

Curs de limba română pentru oficianți străini. Alexandru Ioanovich, vicecomitele comitatului Timiș, — scrie Drapelul — a luat hotărârea să deschidă în Timișoara un curs de limba română pentru oficianți comitanțeni cari nu știu românește. Cursul s'a și deschis și iau parte la el vre-o 40 oficianți. Profesor este dl Al. Mihaș.

Apel literar. Părintele D. Voniga ne roagă să publicăm următorul apel: Prea onorate Dle Preot, Iubite Confrate! Succesul activității mele de până aci, și mai ales cel ce l-am raportat, ca preot, pe terenul literaturii bisericești, îmi inspiră zel și mă îndeamnă a lucra și mai departe în agrul unde mă simt chemat a munci. După trecere grabnică a „Cuvântărilor mele bisericești“, am publicat și opul „Etica creștinească“, apărută în anul acesta într'o ediție de 2500 exemplare. Fiind și acesta epuizat, viu la rând cu o nouă lucrare. Când vestesc aceasta prea on. domni preoți români, cari îmi-au știut aprecia munca și valoarea scrierilor mele, îmi permit totodată a vă adresa și următoarele cuvinte: Literatura noastră omiletică nu e tocmai atât de bogată, ca să nu mai primim cu bucurie câte o apariție și din această specie a științelor teologice și de o deosebită valoare și importanță pentru noi preoți cari purtăm totodată și oficiul de oratori sau de predicatori în biserica lui Hristos. Oratoria sau elocința bisericească e știință, e artă. Iar' studiul, care ne propune și ne învață a cunoaște regulile și principiile științei sau artei de a compune și de a propune cu succes și cu efect o cuvântare bisericească — este *Omiletica sau studiul oratoriei bisericești*. După un studiu neobosit de mai mulți ani și împreună cu spese și cu o muncă grea și obositoare, mi-a succedat a compune și a termina acest studiu, pe care, cu titlul de mai sus în curând îl voi și publica în volum. Tipă-

rirea și editarea unei astfel de cărți însă, e împreună cu multe și mari spese și jerife, pe cari — la noi Români — nici un autor de studii abstracte nu prea le poate aduce. De aceea, P. On. Dle Preot și Confate, viu cu respect a apela la bunăvoința și la laudabilul D-Voastră zăl, cu care v'ați obicinuit a sprigini literatura noastră românească și bisericească, — și a vă ruga să binevoiți a vă însinua la abonarea acestui op special și de folos pentru fieștecare preot, ca orator bisericesc. Opu! condiționat dela asigurarea sprijinului — va apărea în curând în format elegant, cu un conținut bogat și estins circa pe 300 pagini 8 mare. Prețul va fi 4 cor., iar pentru cei ce-l vor abona înainte numai 3 cor. care sumă însă va fi a se plăti ulterior, adică numai după apariția cărții și respective după primirea opului abonat. Așteptând cu încredere sprijinul și încurajarea Prea On. Frației Voastre, pe lângă aticiparea sincerelor mele mulțumiri — semnez. Ghiroc, (comit. Timiș). Cu iubire frățească *Pr. D. Voniga.*

A apărut și se află de vânzare la tipografia diecezană în Arad, și la toate librăriile din țară cu prețul de 40 fil. ABC-dar pentru clasa I. de Iosif Moldovan și consoții. Ediția V. prelucrată după cerințele ortografiei Academiei Române.

Carte de cetire pentru clasele 3 și 4 ale școlii populare de Iuliu Vuia Aprobata cu decisiul Ven. Consistor aradan dela 13/26 August 1905 Nr. 3500. Prețul 60 fileri.

Concurs.

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești dela școala confesională gr.-or. română din com. Petriș (comit. Arad pprezvit. M.-Radna), cu aceasta se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: a) în bani gata 700 cor., b) în natură 24 metri de lemne din care este a se încălzi și sala de învățământ; c) dela înmormântări cu liturgie unde va fi poftit 2 cor., fără liturgie 1 cor.; d) locuință cu 2 încăperi, staul pentru vite și grădina de legume.

Dela recurenți se pretind următoarele documente: 1. Extras de botez. 2. Testimonii despre absolvirea cursurilor pedagogice și de cvalificațiune învățătorească. 3. Atestat despre serviciul neîntrerupt de mai înainte. 4. Declarațiune, că pe baza serviciului de când își formează pretenziune la cvinvenale.

Alesul va avea să instrueze elevii în cântările rituale și să conducă în biserică cantoratul, precum și a purta toate agendele scripturistice referitoare la speșele cultuale fără altă remunerațiune.

Reflectanții sunt avizați, a se prezentă la s. biserică spre a-și arată desteritatea în cant și tipic, cei cu capabilitate de a conduce corul vor fi preferiți, ear recursele ajustate cu documentele necesare, adresate comitetului parohial din Petriș, a le subșterne în timpul legal P. O. D. protoprezviter tractual și inspector școlar Procopie Givulescu în M. Radna.

Petriș, din ședința comitetului parohial ținută la 12/25 Ianuarie 1906.

Iosif Cimponeriu
președ. com. par.

Simeon Chinz
not. com. par.

În conșelegere cu: *Procopie Givulescu* prezv. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacantă din **Almaș** se escrie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: 1. Usufructul unui intravilan, și a 23 jugh cat. pământ extravilan. 2. Birul preotesc (dela 1 casă una măs. cucuruz sfărmat, ear unde sunt 2 case pe un intravilan, câte 1/2 măsură). 3. Ștolele îndatinate, anume dela înmormântări mici (1—7 ani) câte 2 cor. 40 fil., prohodul mare dela cei săraci câte 6 cor., dela cei mai în stare 10 cor., ear cu liturgie și cu stâlpi 16 cor., pentru botez 1 cor., 20 fil., dela cununii 6 cor. cu estrase cu tot, pentru estrase private 3 cor. 4. Întregirea dela stat, conform cvalificațiunei celui ales.

De cvartir se va îngriji alesul și tot acela va suportă toate dările publice, după sesia sa.

Se notează, că birul, pentru 1 3 Nri de case, se solvește din fondul de bucate, ear restul se încasează dela credincioșii din parohie.

Birul și toate venitele ștolare după servicii se vor împărți, din întreaga comună, cu preotul actual, având și serviciul în — și afară de biserică a se săvârși, prin ambii preoți în întreaga comună, alternative, după rândul săptămânei.

Reflectanții sunt poștiți ca recursele lor ajustate conform Regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, să le subștearnă în termenul indicat la oficiul protoprezviteral gr. or. rom. din Buttyin, com. Arad, având a se prezentă în careva Duminecă ori sârbătoare în s. biserică, spre a-și arată desteritatea în oratorie și în cele rituale.

Din ședința comitetului parohial din Almaș, ținută la 15/28 Ianuarie 1906.

Alexandru Nica
par. preș. com. par.

Ioan Iancin
inv. not. com. par.

În conșelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezviter gr. or.

—□—

1 3

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei **Măneasa**, se escrie concurs cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în foaia oficioasă.

Venitele sunt: a). usufructul a 3 jugh. fânaș, b) birul constător din 2 cor. dela circa 100 numere de case, c) ștolele îndatinate, d) întregirea dela stat conform cvalificațiunei celui ales.

Casă parohială nu este, dările le va suportă cel ales.

Reflectanții sunt poștiți a-și naintă recursul ajustat conform Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial, în termenul fixat, la oficiul ppeșe gr. or. rom. din Buttyin com. Arad, având a se prezentă în s. biserică în careva Duminecă ori sârbătoare spre a-și arată desteritatea în oratorie și cele rituale.

Din ședința comitetului parohial din Măneasa, ținută la 10/23 Ianuarie 1906.

În conșelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezviter gr. or.

—□—

1—3

Cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă, se escrie concurs pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești — clasele inferioare din **Tauț**.

Emolumentele sunt: a) 600 cor. bani, b) pentru conferință 10 cor., c) scripturistica 10 cor., d) lemne pentru școală și învățător 3 1/2 stângeni, e) cvartir liber și grădina (școlița), f) dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor., ear cu liturgie 2 cor.

Cvinvenalul parohia nu'l asigură, ci va fi a se cere dela stat.

Reflectanții au a-și naintă petitul ajustat cu documentele prescrise și adresate comitetului parohial din **Tauț**, la oficiul ppeșe din Buttyin com. Arad, în ter-

minul fixat, având a se prezenta în acest termen, în s. bisericească spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezviter gr. or.

—□—

1—3

Licitațiune minuendă.

În temeiul încuviințării Ven. Consistor diecezan din Arad, de sub Nr. 1996 ex. 1904, se publică concurs de licitare minuendă în scopul construirii unui gard de zid, cu grilaj din lemn de goron, în jurul sfintei biserici din comuna bisericească gr. ort. rom. din **Cherechiu**, (Kerek) comitatul Arad, pe **16 Feb. 1 Martie** a. c., la 10 ore a. m.

Prețul de exlamare este stabilit în suma de 1066 cor. 45 fil. — Înainte de începerea licitării, licitanții au se depună un vadiu de 10% d.n. prețul de exlamare, în bani gata, ori în hârtie de valoare acceptabile, la mâinile episcopului bisericesc. Până la 9 ore, a. m. din ziua licitării, se primesc și oferte în scris, însoțite de vadiul corespunzător și de o declarațiune în care ofertul să declare, că cunoaște planul, proiectul de spese și condițiunile de licitare și să va supune acestora întru toate.

Planul proiectul de spese și condițiunile de licitare se află și se pot vedea în cancelaria oficiului parohial din loc.

Se observă, că spese de călătorie nu se restituiesc și că comuna bisericească i și rezervă dreptul fără conziderare la rezultatul licitării, a da în întreprindere lucrarea menționată acelu licitant care va avea mai multă garanță;

Cherechiu, la 19 Ianuarie 1 Februarie 1906.

Ioan Fofu
preot, preș. com. par.

Ioan Micoroiu
not. com. par

—□—

2—3

Calendarul diecezan pe anul comun 1906.

În editura tipografiei diecezane gr.-or. române a Aradului e deja gata și se poate avea și procura atât dela administrațiunea tipografiei diecezane, strada Révay Nr. 10, cât și dela librării, cu prețul de **40 fileri**.

La comande peste 10 exemplare 20% rabat expedate franco.

Se estinde **pe 15 coale** tipar garmond și cuprinde afară de partea calendaristică, calendar economic, șematismul mitropoliei gr.-or. rom. în general și al diecezei Aradului în special, cronologia pe anul 1906, sărbători și alie zile schimbăcioase, posturile, anotimpurile etc. Genealogia caselor domnitoare, târgurile din Ungaria și Ardeal, instrucțiuni postale și telegrafice etc. iar în partea literară:

Datini și obiceiuri la nuntă, de Petru Vancu. Din bătrâni de Maria Cioban. Din luptele vieții de I. Groșorean. Românce dela Grivița de V. Alexandri. Cine a adus sărăcia în lume de Leon Tolstoi. Podul înalt de St. O. Iosif. Insula șerpilor de Carmen Sylca. Cine-i Nuhăm? de Th. D. Speranță. Boerașul de I. Pop Reteganul. Cântec de Maria Poponici. O zi de Duminecă la sate de P. Popa. Doine și Hore de Vasilie Sala. Povestiri de Gh. Tulbure, Plugarii de Octavian Goga. Din viața noastră de Petru E. Papp. Economie: Cultura cânepei, Protejarea paserilor, Sfaturi economice, Sentințe, glume și anecdote. Inserate și reclame

Il recomandăm cu multă căldură tuturor oamenilor cu carte, căci în calendarul acesta pe lângă **preț de 40 fileri** află și o carte de lectură prețioasă și plăcută.

Cancelaria arhitectului român

Ioan Niga

ARAD, Strada József főherceg-út Nr. 1.

(lângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care căuză îl recomandăm îndeosebi dlor parohi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

46-52

„Janus“ institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,
este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➔ Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile. ➔

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.
Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. | Averele institutului 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== **Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.** =====

↳ **↳** Lerchengasse Nr. 17. N-rul Telefonului: 422. (2)